

PREDSTAVITEV

GIMNAZIJSKIH UČBENIKOV ZA ZGODOVINO ZALOŽBE ŠKOLSKA KNJIGA

Srednješolske učbenike za zgodovino na Hrvaškem izdajajo štiri založbe: Alfa, Meridijani, Profil in Školska knjiga. V nadaljevanju predstavljamo gimnazijske učbenike založbe Školska knjiga.

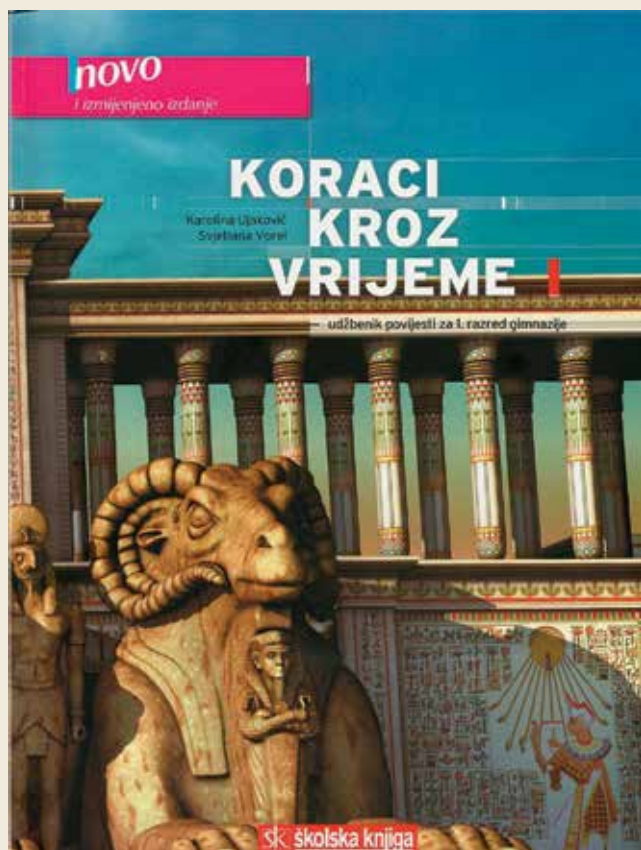
Učbeniki formata 28 x 21 cm so napisani po učnih načrtih, ki so bili sprejeti 1994, in sicer za 1., 2., 3. in 4. letnik gimnazij.

Karolina Ujaković, Svetlana Vorel

KORACI KROZ VRIJEME

UDŽBENIK POVIJESTI ZA 1. RAZRED GIMNAZIJE

IV. izdaja, Zagreb, Školska knjiga, 2013, 268 strani

Vsebinska struktura učbenika je sistematična, vsebina je razdeljena na poglavja, poglavja pa se delijo na teme, ki vključujejo podteme. Učbenik ima 7 poglavij, ki vključu-

jejo od 2 do 10 tem, teme pa imajo od 2 do 8 podtem. Učbenik nima predgovora ali posebnega uvoda v 1. letnik gimnazije, na koncu je le seznam pojmov s kratkim pojasnilom.

Učbenik za 1. letnik gimnazije je vsebinsko bogat, vsebinska struktura pa je podobna slovenskim učbenikom pred prenovno leta 2008. Prvo poglavje Uvod v učenje zgodovine vključuje kaj, kdo, kako in zakaj pri zgodovini ter zgodovinske vire. Drugo poglavje je o življenju in kulturi ljudi v prazgodovinski dobi, kjer je poglavje razdeljeno na paleolitik in mezolitik, neolitik, kovinske dobe in prazgodovino na hrvaškem ozemlju. Poglavje o civilizacijah ob velikih rekah je razdeljeno na naslednje teme: Egipt je dar Nila, razvoj egiptovske države, egipčanska umetnost in gradbeništvo, pisava, kultura in vsakdanje življenje, Mezopotamija, velike države Mezopotamije, sredozemska prednja Azija: Feničani in Judje, perzijsko cesarstvo, Indija in Kitajska. Poglavje o življenju starih Grkov obravnava egejski svet: Kreto in Trojo, mikensko kulturo, arhaisko dobo, vero in kulturo, Sparto, Atene, grško-perzijske vojne, Atene v Periklejevi dobi, peloponeške vojne in kulturni razvoj v 4. stol. pr. Kr. Poglavje o helenistični dobi se posveča vzponu Makedonije in osvajanju Aleksandra Velikega ter helenistični kulturi. Najbolj pa se učbenik posveča Rimljanom, in to kar v dveh poglavjih. Prvo poglavje je od začetkov Rima do cesarstva, kjer so izpostavljene naslednje teme: najstarejši prebivalci na Apeninskem polotoku, vzpon Rima, kako je nastala rimska republika, kako so živeli Rimljani v času republike, vojne s Kartagino, kako so osvajanja spremenila Rimljane, kriza republike in drugi triumvirat. Drugo poglavje pa je o rimskem cesarstvu od vrhunca do krize in vključuje naslednje teme: Avgust in njegova doba, vsakdanje življenje v rimskem cesarstvu, cesarstvo v dobi Avgustovih naslednikov, krščanstvo, poskusi reform Dioklecijana in Konstantina, rimske province na hrvaškem ozemlju, Germani in rimsko cesarstvo.

Vsaka tema ima učbeniško besedilo razdeljeno na podteme oz. podnaslove z velikim in preglednim slikovnim gradivom, ob slikah so dodatni opisi, dodan pa je posebej zgodovinski vir z nalogami za dijake. Vsaka tema se sklone z vprašanji za ponavljanje vsebine tematike.

Metodična zasnova vsakega poglavja je zelo pregledna in sistematična. Vsako poglavje ima dve strani, kjer leva stran prinaša ključne datume oz. dogodke poglavja, uvodna vprašanja (3–5) in ključne pojme, na desni strani pa so slike in uvodno besedilo, ki izpostavi glavno vsebino po-

glavja. Zaključni del poglavja ima ravno tako dve strani. Na eni strani je rubrika sinteza znanja, kjer je usvojeno znanje poglavja predstavljano v obliki grafičnega prikaza oz. miselnega vzorca, ki omogoča hitrejšo učenje novih izrazov in učne vsebine. Na drugi strani pa so tri rubrike. Pri rubriki Komunikacijske spretnosti so naloge, ki razvijajo pisno ali ustno komunikacijo dijakov (debata, razprava, pogovor v razredu, preučevanje pisnih in drugih virov). Rubrika Pomen znanja vključuje različne naloge, ki dijake spodbujajo, da primerjajo dogodke, poiščejo dodatne informacije in jih primerjajo z znanjem, ki ga podaja učbenik. Rubrika Skozi oči umetnika pa postavlja naloge v zvezi s fotografijo, ki predstavlja umetniško delo (zgradba, kip, mozaik, vaza idr.), ter navaja učence na opazovanje umetniškega dela in nadaljnje raziskovanje umetnosti.

DENIS DETLING, ZDENKO SAMARŽIJA

KORACI KROZ VRIJEME

UDŽBENIK POVIJESTI ZA 2. RAZRED GIMNAZIJE

IV. izdaja, Zagreb, Školska knjiga, 2012, 266 strani

Gimnazijski učbenik za 2. letnik je vsebinsko in metodično zasnovan enako kot učbenik za 1. razred gimnazije.

Obsega čas od 5. do začetka 18. stoletja ter posveča precej pozornosti hrvaški zgodovini.

Učbeniška vsebina je razdeljena na šest poglavij. Prvo poglavje Zgodnji srednji vek vključuje posledice velikega preseljevanja ljudstev, nove družbene in gospodarske odnose v Evropi, Frankovsko državo, vzhodnorimsko cesarstvo – Bizanc, arabsko civilizacijo in islam, evropske države od 9. do 11. stoletja, Slované v zgodnjem srednjem veku, Katoliško cerkev. Poglavje o Hrvaški v zgodnjem srednjem veku vključuje priseljevanje Hrvatov, prve hrvaške kneževine, hrvaško plemstvo v 10. stoletju, razcvet Hrvaške v dobi Petra Krešimirja IV. in Dimitrija Zvonimira ter kulturo pri Hrvatih. Poglavje o razvitem in poznem srednjem veku pa vključuje naslednje teme: križarske vojne, Mongoli, evropska družba v razvitem srednjem veku, vzpon Evrope, Cerkev, zahodnoevropske države, slovanske države, Bizanc in kultura v srednjem veku. Poglavje Hrvaška v razvitem in poznem srednjem veku pa izpostavlja Hrvaško v času Arpadovičev, Anžuvincev in Sigismunda Luksemburškega, poglavje predstavlja tudi srednjeveško Bosno in Dubrovnik, Hrvaško v času Matije Korvina in dinastije Jageloncev ter hrvaško družbo, gospodarstvo in kulturo v tem obdobju. Poglavje Novi vek vključuje zunajevropske civilizacije pred prihodom Evropejcev (Kitajska, Japonska, Indija, Amerika), velika geografska odkritja, gospodarstvo in znanost Evrope v tem času, protestantizem in katoliško obnovo, razvoj absolutističnih monarhij in Osmansko cesarstvo. Zadnje poglavje o Hrvaški v novem veku pa vsebuje Hrvaško v 16. stoletju, bitke in vojne proti Osmanski državi, Dalmacijo, Istro, Dubrovnik, Slavonijo in Bosno, odpor proti dunajskemu centralizmu, osvoboditev hrvaških krajev izpod osmanske oblasti, hrvaško kulturo, simbole in ustanove hrvaške državnosti v novem veku.

**NIKOLINA ALFIREVIĆ TALARGIĆ,
ANITA BUDOR DESPOT, IVAN DUKIĆ**

KORACI KROZ VRIJEME

UDŽBENIK POVIJESTI ZA 3. RAZRED GIMNAZIJE

III. izdaja, Zagreb, Školska knjiga, 2013, 264 strani

Tudi gimnazijski učbenik za 3. letnik je vsebinsko in metodično zasnovan enako kot predhodna učbenika in obsega dogodke od začetka 18. stoletja do konca 19. stoletja v sedmih poglavjih. Prvo poglavje Kult razuma – Evropa in

svet na začetku 18. stoletja vsebuje naslednje teme: francoski dvorski absolutizem in razsvetljenstvo, industrijska revolucija v Veliki Britaniji, habsburška monarhija, Prusija, Poljska, Rusija, Osmansko cesarstvo, nastanek ZDA, Hrvaška v prvi pol. 18. stoletja, Marija Terezija in Jožef II., Dalmacija, Dubrovnik in Istra v prvi polovici 18. stoletja, kultura, umetnost in vsakdanje življenje v prvi polovici 18. stoletja. Drugo poglavje predstavlja čas revolucij, in sicer francosko revolucijo, Napoleona ter Hrvaško, Dalmacijo in Istro v času Napoleona. Tretje poglavje je namenjeno prebujenju narodov v Evropi, in sicer liberalizmu in nacionalizmu, pomladi narodov ter Hrvatski v prvi polovici 19. stoletja s poudarkom na banu Josipu Jelačiću. Četrto poglavje je namenjeno tehničnim in znanstvenim odkritjem ter delavskemu gibanju v 19. stoletju. Peto poglavje obravnava Evropo in svet v drugi polovici 19. stoletja ter vključuje naslednje teme: preporod in združitev Italije, združitev Nemčije, Rusija, Francija, Velika Britanija, Avstro-Ogrska, Jugovzhodna Evropa, državljanska vojna v ZDA, Južna Amerika, Azija in Afrika v 19. stoletju. Šesto poglavje je namenjeno Hrvaški od sredine 19. stoletja naprej, in sicer njenemu gospodarskemu razvoju, vsakodnevni življenju ter političnemu razvoju v času neoabsolutizma, hrvaško-ogrske pogodbe in v času banov

Ivana Mažuranića in Khuena Héderváryja. Zadnje krajše poglavje pa se sklone z evropskimi silami in povezavami ter vsakodnevnim življenjem na koncu stoletja.

KREŠIMIR ERDELJA, IGOR STOJAKOVIĆ KORACI KROZ VRIJEME

UDŽBENIK POVIJESTI ZA 4. RAZRED GIMNAZIJE

IV. izdaja, Zagreb, Školska knjiga, 2013, 308 strani

Gimnazijski učbenik za 4. letnik gimnazije je najobsežnejši in razdeljen v sedem poglavij: Hrvaška in svet na začetku 20. stoletja, Hrvaška in svet v prvi svetovni vojni, Hrvaška in svet med obema vojnoma – obdobje do velike gospodarske krize, Hrvaška in svet med obema vojnoma – v času velike gospodarske krize do 1939, Hrvaška in svet v času druge svetovne vojne, Hrvaška in svet po drugi svetovni vojni (1945–1989) in Hrvaška in svet v najnovejši dobi. V vseh poglavjih se hrvaška zgodovina prepleta s svetovno zgodovino oz. dogodki.

Poglavje o Hrvaški in svetu na začetku 20. stoletja vključuje znanost, tehniko, umetnost in šport v Evropi in sve-

tu ter hrvaško vprašanje na začetku 20. stoletja. Poglavje o Hrvaški in svetu v prvi svetovni vojni je razdeljeno na vzroke in povod prve svetovne vojne, prva leta vojne, konec vojne, rusko revolucijo in Hrvaško v času prve svetovne vojne. Poglavje Hrvaška in svet med obema vojnama – obdobje do velike gospodarske krize vključuje naslednje teme: Hrvaška v sestavi Države Slovencev, Hrvatov in Srbov, vključitev Hrvaške v Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, Evropa po prvi svetovni vojni, Hrvaška v Kraljevini SHS, delovanje Hrvaške kmečke stranke, Evropa in svet 1920–1929, totalitarne težnje in mirovni poskusi, od vidovdanske ustave do atentata v Narodni skupščini v prvi Jugoslaviji. Poglavje Hrvaška in svet med obema vojnama – v času velike gospodarske krize do 1939 pa se nadaljuje z naslednjimi temami: Evropa in svet v času gospodarske krize (ZDA, SZ in Nemčija), Hrvaška v času monarhistične diktature in hrvaški odpor, mednarodni odnosi 1930–1939, Banovina Hrvaška ter znanost, tehnika, umetnost in šport v tem času. V poglavju Hrvaška in svet v času druge svetovne vojne so tematike povezane s svetovno vojno: od napada na Poljsko do osvajanja Grčije, stanje na bojiščih 1941–1943, uspeh antifašistične koalicije, posledice totalne vojne za civiliste ter zmaga antifašistični sil. Na drugi strani pa obravnava Hrvaško v drugi svetovni vojni: Neodvisna država Hrvaška, hrvaška država v sestavi jugoslovanske federacije in Hrvaška na koncu druge svetovne

vojne. Poglavje o Hrvaški in svetu po drugi svetovni vojni (1945–1989) vključuje pregled dogodkov v svetu na eni strani in pregled razvoja Hrvaške v socialistični Jugoslaviji na drugi strani. Zadnje poglavje pa govori o Hrvaški in svetu po letu 1989, in sicer obravnava propad socializma v Evropi, nastanek samostojne države Hrvaške in domovinsko vojno na Hrvaškem ter se sklene z opisom današnjega sveta.

Zgodovinski učbeniki za gimnazije imajo precej velik format, ki omogoča, da je velikost pisave ustrezno velika, da je slikovno gradivo zelo kakovostno in ustrezno veliko, saj je za razporeditev slikovnega ali pisnega gradiva dovolj prostora. Založba Školska knjiga je tako ustvarila odlično grafično podobo zgodovinskih učbenikov. Glede na pestrost nalog oz. vprašanj, ki se nanašajo tako na teme kot na posamezna poglavja, pa lahko sklenemo, da hrvaški gimnazijski učbeniki za zgodovino pozornost posvečajo ne samo ponavljanju usvojenega znanja iz učbenika, temveč dijake usmerjajo na dodatno raziskovanje virov in preučevanje zlasti umetniških del. Zanimivo bi bilo primerjati občo (svetovno in evropsko zgodovino) v hrvaških in slovenskih učbenikih za zgodovino.

Dr. Danijela Trškan

POVIJEST U NASTAVI –

HRVAŠKA ZNANSTVENO-STROKOVNA REVIIJA

Povijest u nastavi je znanstveno-strokovna revija, ki na Hrvaškem izhaja od leta 2003 oz. že 10 let. Vsako leto izideta dve številki v obsegu od 100 do 250 strani. Rubrike so: znanstveni članki, strokovni članki, prikazi knjig, znanstveni simpoziji, konference in seminarji ter predstavitve institucij.

Društvo za hrvatsku povjesnicu in založba Školska knjiga sta leta 1992 izdala zadnjo številko dolgoletnega jugoslovanskega časopisa za pouk zgodovine *Nastava povijesti*. Tako v samostojni Hrvaški 10 let ni bilo nobenega časopisa, ki bi se nanašal na pouk zgodovine. Revijo je začelo izdajati Društvo za hrvatsku povjesnicu, od leta

2005 naprej pa pri izdajanju sodeluje tudi založba Srednja Europa.

Revija objavlja prispevke, ki se nanašajo na pouk zgodovine, npr. na preučevanje učbenikov, predstavitev seminarjev ali konferenc za učitelje zgodovine na Hrvaškem ter sodobne pristope pri pouku zgodovine (muzejsko delo, projektni pouk, dramske metode ipd.), ki jih objavljajo zlasti učitelji zgodovine, pa tudi avtorji s filozofskih fakultet in znanstvenih institutov na Hrvaškem. V reviji so objavljeni prispevki tujih avtorjev, npr. Preučevanje zgodovine Balkana na Japonskem, Odgovori pouka zgodovine na razdeljeno družbo: primer Severne Irske, Matura: zunanje ocenjevanje iz zgodovine v Sloveniji itd.

Znanstveni članki se nanašajo na tematike, ki so povezane s preučevanjem zgodovine in šolstva: npr. O nastanku in razvoju moderne hrvaške historiografije v 19. stoletju, Vzgoja in izobraževanje zagrebških deklet v prvi polovici